

Dokumenttype	nou 1992:35	Dokumentdato	1992-11-01
Tittel	Effektivisering av betalingsfordring mv		
Utvalgsnavn	Betalingsinnfordringsutvalget		
Utvalgsleder	Mikalsen, Geir		
Utgiver	Finans-og tolldepartementet		
Oppnevnt	1992-04-10	Sider	73
Kapittel	2 Sammendrag		

kapittel 2

Sammendrag

Betalingsinnfordringsutvalgets mandat er å komme med forslag til lovendringer mv. som kan gi en mer effektiv betalingsinnfordring. Utvalget skal dessuten komme med forslag til regelendringer som kan bidra til et redusert omfang av betalingsunntakelser. De forslag utvalget fremsetter, ivaretar på forskjellig vis disse hovedformål. Forslagene i kapittel 4 til 12 er - med et mindre unntak - innbyrdes uavhengige, i den forstand at forslagene i hvert kapittel står på egne ben. Utvalget har derfor funnet det hensiktsmessig å innta utkast til lovendringer mv. i de enkelte kapitler, sammen med merknadene til de foreslåtte bestemmelser. I det følgende gis en oppsummering av utvalgets forslag. Det er særskilt angitt hvilke forslag det er dissens til.

I kapittel 4 foreslår utvalget enklere regler for tvangsinnfordring av krav når skyldneren ikke fremmer innsigelser mot kravet. Slike krav skal etter forslaget kunne fremmes direkte for namsmyndighetene ved utleggsbegjæring. Forslaget innebærer at forliksrådsbehandling ikke lenger vil være nødvendig i saker der debitor ikke har innsigelser. Denne type saker utgjør mer enn 80 % av det totale antall saker som behandles i forliksrådet.

Hovedpunktene i forslaget er:

- a) Krav som først er presentert skriftlig for debitor og der debitor senere har mottatt varsel om tvangsinnfordring, kan fremmes direkte for namsmyndighetene ved begjæring om utlegg. Slike krav er etter forslaget særlig tvangsgrunnlag.
- b) Når utleggsbegjæringen er mottatt, skal namsmannen presentere denne for debitor med oppfordring til å komme med eventuelle innsigelser mot kravet. Dersom innsigelser ikke fremmes, skal utleggssaken fortsette for namsmyndighetene. Utleggssaken følger de vanlige regler om særlige tvangsgrunnlag.
- c) Fremmes heller ikke senere innsigelser, vil utleggsforretning bli avholdt og utlegg tatt.
- d) De saker der skyldneren fremmer innsigelser overfor namsmannen, foreslås overført direkte til forliksrådet hvis innsigelsene fremmes innen den fastsatte frist og kreditor har bedt om slik overføring. Fremmes innsigelsene senere, men før utlegg er tatt, skal saken oversendes forliksrådet eller avsluttes, også da avhengig av om kreditor har bedt om overføring til forliksrådet. Hvis skyldnerens innvending er åpenbart grunnløs, fortsetter utleggssaken. På dette punkt er det dissens, idet medlemmet Roe mener overføring til forliksrådet ikke skal kunne kreves på forhånd, men først etter at fordringshaveren har vurdert skyldnerens innsigelser.
- e) Utvalgets forslag legger opp til at kreditor selv må foreta en vurdering av hvilken innfordringsmåte som bør velges for den enkelte sak. Saker der debitor har innsigelser, bør fremmes direkte for forliksrådet, eventuelt herreds- eller byretten. Gebyrreglene er utformet slik at fordringshaveren vil måtte betale gebyr til namsmyndighetene selv om saken overføres til forliksrådet fordi skyldneren fremmer innsigelser

mot en utleggsbegjæring fremsatt i henhold til de foreslåtte regler. Hvis det er sannsynlig at skyldneren har innsigelser, vil det følgelig lønne seg for fordringshaveren å fremme kravet gjennom forliksklage, eventuelt stevning.

Utvalget antar at forslaget vil innebære reduserte kostnader og redusert tidsforbruk ved innfordringen av pengekrav. Dette vil også være til fordel for skyldneren som normalt vil bli belastet for innfordringskostnadene. Ved utformingen av forslaget er det forøvrig lagt vekt på å ivareta skyldnerens rettssikkerhet.

Kapittel 2 Sammendrag

I kapittel 5 foreslår utvalget endringer i reglene vedrørende forliksrådene og forliksrådsbehandlingen. De foreslåtte endringer er følgende:

(i) Forliksrådet kan i uteblivelsestilfelle - det vil si tilfelle der innklagede ikke inngir tilsvar innen angitt frist eller ikke møter ved forliksrådsbehandlingen - idag alltid avsi dom (uteblivelsesdom) i gjeldssaker. Det gjelder da ingen begrensninger med hensyn til tvistegjenstandens verdi. Utenom uteblivelsestilfelle kan forliksrådet avsi dom (ordinær dom) i saker der tvistegjenstandens verdi ikke overstiger kr 20.000 dersom n part krever det. I punkt 5.2 foreslår utvalget at beløpsbegrensningen for forliksrådets domskompetanse oppheves.

Den foreslåtte endring innebærer at forliksrådet i større utstrekning enn idag vil kunne avsi dom i tilfelle der begge parter møter og bare n part forlanger dom. Endringen antas i praksis å få sin vesentligste betydning for saker der utfallet fremstår som forholdsvis klart. Utvidelsen av domskompetansen antas også å kunne bidra til at det blir lettere for forliksrådet å motivere partene til reell mekling i saker der forliksrådet idag ikke har domskompetanse. Det foreslås ikke endringer i bestemmelsene i tvistemålsloven § 294 nr. 4 om at forliksrådet skal henvise saken til retten uten dom når forliksrådet finner at saken er så vanskelig eller så lite opplyst at den ikke egner seg til pådømmelse i forliksrådet. Medlemmet Roe er uenig i forslaget om utvidelse av forliksrådets domskompetanse.

(ii) Ved forliksrådsbehandlingen vil n eller begge parter ofte være representert av en forliksfullmektig. I tilfelle der klageren ikke har personlig møteplikt, gis f.eks. vanligvis hovedstevnevitnet (ofte lensmannen) eller den hovedstevnevitnet bemyndiger, fullmakt til å møte.

Utvalget mener at sannsynligheten for en reell og konstruktiv forliksmekling er atskillig større hvor klageren er representert av en person som kjenner saken og som står i et visst tillitsforhold til ham. Hvis forliksmeklingen ikke skulle nå frem, vil forliksrådet i slike tilfeller også ha bedre forutsetninger for eventuelt å avsi ordinær dom i saken.

De personer som klageren alternativt ofte ville kunne ønske å være representert ved, f.eks. en ansatt i det inkassofirma som behandler saken eller en advokat eller en av dennes ansatte, vil etter tvistemålsloven § 279 annet ledd være avskåret fra å møte som fullmektig. Utvalget foreslår at man opphever

begrensningen i advokaters og inkassobevillingshaveres samt disses ansattes adgang til å være forliksfullmektig. Også begrensningen i disses adgang til å møte som prosessfullmektig i forliksrådet foreslås opphevet. Det vises til punkt 5.3 nedenfor. Medlemmet Roe går imot dette forslaget.

(iii) Etter dagens regler kan stevning tas ut direkte for herreds- eller byretten dersom saksøkeren og saksøkte er representert ved advokat og både saksøkeren og hans advokat mener at forliksrådsbehandling er uten hensikt. Dersom saksøkte ikke er representert ved advokat, kan forliksrådsbehandling ikke unnlates, selv om saksøkeren og hans advokat ikke kan se at forliksrådsbehandling har noen hensikt. I slike tilfelle er det så lite sannsynlig med forlik eller dom i forliksrådet at det etter utvalgets oppfatning bør være adgang til å starte saken ved herreds- eller byretten. Derved unngår man en unødig runde i forliksrådet. Det vises til punkt 5.4 nedenfor. Medlemmet Reinskou går imot forslaget.

(iv) Gebyr for behandling i forliksrådet innkreves idag forskuddsvis. Etter utvalgets syn er regelen om forskuddsvis betaling til forliksrådet upraktisk. Utvalget foreslår at det ved forskrift fastsettes at betaling for forliksrådsbehandlingen kan skje etterskuddsvis, på samme måte som betaling for tvangsforretninger og betaling for Løsøreregisterets tjenester.

Kapittel 2 Sammendrag

I kapittel 6 foreslår utvalget enkelte endringer i tvangsfullbyrdelsesloven 1992.

Disse er følgende:

(i) Loven har regler om plikt for tredjeperson til å gi namsmannen opplysninger under tvangsfullbyrdelsen. Utvalget foreslår i punkt 6.2 en viss utvidelse av reglene om opplysningsplikt for tredjeperson. De foreslåtte endringer vil øke namsmannens mulighet for å skaffe relevant informasjon om aktiva (f.eks. bankinnskudd mv.) tilhørende skyldneren i tilfelle der han ikke selv medvirker eller endog aktivt søker å unndra sine verdier fra tvangsfullbyrdelse.

Medlemmene Bjørve og Roe går imot forslaget.

(ii) Utvalget foreslår også en viss utvidet adgang for namsmannen til å bortta løsøre fra saksøkte i tilfelle der det er grunn til å frykte at saksøkte

vil forføye over det i strid med saksøkerens panterett.

Etter tvangsfullbyrdelsesloven 1992, krever borttakelse vanligvis at saksøkeren har fremsatt krav om det. Hvis namsmannen er kjent med forhold som gjør at det er fare for illojal opptreden fra saksøktes side, bør imidlertid namsmannen etter utvalgets syn bortta gjenstanden på eget initiativ. Det vises til den nærmere drøftelse i punkt 6.3 nedenfor.

(iii) Etter tvangsfullbyrdelsesloven 1992 skal namsmannen i en rekke tilfeller registrere beslutning om utlegg i løsøre mv. i Løsøreregisteret. Utvalget foreslår en utvidelse av registreringsplikten for utlegg, slik at alle utlegg som ikke registreres i grunnboken for fast eiendom eller et annet realregister, skal registreres i Løsøreregisteret.

Utvalget foreslår også at beslutning om utleggstrekk samt utleggsforretning som er avsluttet fordi det ikke er noe å ta utlegg i (intet til utlegg) skal registreres i Løsøreregisteret. Utvidelsen av namsmannens plikt til å foreta registrering, vil medføre at Løsøreregisteret i større grad vil gi informasjon av betydning for aktuelle og potensielle fordringshavere. Det vises til punkt 6.4 nedenfor.

Kapittel 2 Sammendrag

I kapittel 7 foreslår utvalget endringer i inkassoloven og inkassoforskriften:

(i) Utvalget foreslår en utvidelse av adgangen til å kreve gebyrmessig erstatning for utenrettslige inkassotiltak ved egeninkasso når en advokat som utøver advokatvirksomhet i eget navn har den faglige ledelse av inndringen, jfr. punkt 7.2. Medlemmet Roe går imot forslaget.

(ii) Inkassoloven åpner for at inkassator og fordringshaver kan inngå avtale om at inkassator ikke skal ha plikt til å holde innkasserte midler atskilt fra sine egne. Konsekvensen av at slik avtale inngås, er bl.a. at den sikkerhet som er stillet for inkassatorens ansvar ikke dekker tap fordringshaveren måtte lide ved inkassatorens insolvens som følge av at inkassatoren ikke hadde plikt til å holde innkasserte midler atskilt. Utvalget foreslår at det inntas en særlig bestemmelse i inkassoloven § 16 om plikt for inkassatoren til å opplyse fordringshaveren om konsekvensene av at det inngås avtale om at innkasserte midler ikke skal holdes atskilt. Det vises til den nær-mere omtale av forslaget i punkt 7.3.

(iii) Inkassatorens kostnader forbundet med den obligatoriske sikkerhetsstillelse blir betydelig lavere hvis det er inngått avtale som gir inkassatoren rett til å disponere innkasserte midler. I praksis vil en fordringshaver faktisk ha problemer med å finne et inkassobyrå som er villig til å påta seg et oppdrag på det vilkår at innkasserte midler holdes atskilt. Utvalget foreslår at kravene til sikkerhetens størrelse justeres, slik at det økonomisk og praktisk kan bli interessant for inkassobransjen å holde seg til lovens hovedregel om at innkasserte midler skal holdes atskilt. Utvalget kan ikke se at det foreslåtte lavere krav til sikkerhetens størrelse i praksis innebærer noen utvidet risiko for fordringshaverne. Forslaget er behandlet i punkt 7.4.

(iv) Utvalget foreslår en mindre endring i inkassoloven § 10 slik at det av en betalingsoppfordring klart skal fremgå at skyldnerens fortsatte mislighold kan medføre ytterligere kostnader, selv om fordringshaveren ikke iverksetter rettslige skritt, jfr. punkt 7.5.

Kapittel 2 Sammendrag

Temaet i kapittel 8 er kostnader ved betalingsinnfordringen. Utvalget har drøftet gebyrreglene for forlikradsbehandling og tvangsfullbyrdelse av mindre krav. Det har vært en viss stemning i utvalget for å innføre en regel om lavere gebyrer for små krav. En slik regel kunne medvirke til at små krav lettere blir inndrevet. Utvalget fremsetter likevel ikke noe slikt forslag, men påpeker at dersom man skulle innføre regler om differensierte gebyrer for mindre krav, vil det være naturlig at dette eventuelt gjøres ved at man for mindre krav har en gebyrstige utformet etter kravets størrelse relatert til rettsgebyret.

I kapittel 9 foreslår utvalget endringer i lov om renter ved forsinket betaling. Hovedpunktene i forslaget er følgende:

- (i) Det foreslås i punkt 9.2.2 at reglene om forsinkelsesrente (morarente) blir like i og utenfor forbrukerforhold ved at det fastsettes en fellesregel om rentens størrelse. Lovens regler skal fortsatt ikke kunne fravikes ved avtale til skade for skyldneren når denne er skyldner i egenskap av forbruker.
- (ii) Utvalget foreslår i punkt 9.2.3 at forsinkelsesrente når kravet tidligere var rentebærende, i alle tilfeller kan kreves etter en sats som er 1 % over den avtalte rente. En slik regel gjelder idag bare i forbrukerforhold, men da slik at fordringshaveren ikke kan velge istedet å kreve lovens morarente.
- (iii) Utvalget foreslår i punkt 9.3 at det gis særlig hjemmel for å beregne rentesrente på forsinkelsesrente. Forslaget innebærer at man unngår at den effektive forsinkelsesrente blir lavere jo lengre betalingsmisligholdet varer. Medlemmet Roe er uenig i utvalgets forslag til endringer i lov om renter ved forsinket betaling.

Kapittel 2 Sammendrag

I kapittel 10 drøfter utvalget fordringshavernes tilgang til informasjon om debtors inntekts- og formuesforhold. Utvalget fremmer i denne forbindelse to forslag:

- (i) Det foreslås i punkt 10.3.3 at det foretas utredning av mulighetene for organisering av den informasjon som er registrert i offentlige registre slik at forholdene legges bedre til rette for enkel utnyttelse av registrene i kredittopplysningsøyemed. I denne forbindelse kan det være grunn til å vurdere om rasjonaliseringshensyn tilsier reorganisering av registrene. Utredningen bør eventuelt vurdere alternativer for en eventuell samordning av registrene med henblikk på etablering av en informasjonssentral der registrerte opplysninger kan innhentes samlet. Etter utvalgets oppfatning vil særlig en samordning av opplysningene fra grunnboken for fast eiendom med Brønnøysund-registrene kunne være interessant. Man bør samtidig vurdere etterspørselen etter informasjon med henblikk på å vurdere om eventuelle merkostnader vil kunne dekkes inn gjennom betaling for de tjenester som ytes fra registrene etter en eventuell reorganisering.

Det bør eventuelt også vurderes om dagens informasjonsplikter overfor registrene skal utvides for at registrene bedre skal kunne dekke informasjonsbehov med relevans til kredittvurdering.

(ii) Datatilsynets standardvilkår vedrørende kredittopplysningsvirksomhet bestemmer at registrerte inkassoopplysninger om ikke-næringsdrivende kan brukes i kredittopplysningsøyemed n måned etter at rekommandert sending der kravet fremgår er hentet. Regelen innebærer etter utvalgets syn at opplysninger om dårlige betalere i mange tilfeller ikke blir registrert fordi rekommandert sending er kostnadsdrivende og uansett ofte ikke blir hentet. Utvalgets flertall foreslår i punkt 10.3.4 at Datatilsynets konsesjonsvilkår om bruk av opplysninger om private, samordnes med de som idag gjelder for næringsdrivende. Medlemmet Roe er uenig i dette forslaget.

Kapittel 2 Sammendrag

I kapittel 11 foreslår utvalget en ny straffebestemmelse som direkte rammer det å gi uriktige eller villedende opplysninger av betydning for bedømmelsen av betalingsevnen. Medlemmene Roe og Reinskou er uenige i forslaget. I kapittel 12 foreslår utvalget at det offentliges motregningsrett - i den grad den kan brukes ved innfordring av krav - settes i system, slik at man får effektive rutiner for utnyttelse av motregningsretten ved det offentliges betalingsinnfordring.
